
Pregled praksi izrade, vrednovanja, sertifikacije i izbora školskih **udžbenika** u Evropi

Pripremio Savet Evrope

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

a3YOB

Sadržaj

Irska	3
Austrija	3
Španija – iz zakona	3
Portugalija	4
Turska	4
Švedska	5
Slovenija	5
Slovačka	5
Rumunija	5
Severna Makedonija	6
Poljska	6
Norveška	7
Holandija	7
Crna Gora	7
Luksemburg	7
Lihtenštajn	7
Italija	8
Mađarska	8
Grčka	8
Nemačka	8
Finska	8
Češka	8
Hrvatska	9
Bugarska	9
Belgija – nemačko govorno područje	9
Belgija - francusko govorno područje	10
Austria	10
Spain	10
Portugal	10
Turkey (Türkiye)	11
Sweden	11
Slovenia	11
Slovakia	12
Romania	12
North Macedonia	12

Poland	13
Norway.....	13
Netherlands.....	13
Montenegro	14
Luxemburg	14
Lichtenstein.....	14
Italy	14
Hungary.....	14
Greece.....	15
Germany.....	15
Finland.....	15
Czech Republic	15
Croatia.....	15
Bulgaria	16
Belgium - German-Speaking Community.....	16
Belgium - French Community	16

Irska

Udžbenike za škole pripremaju obrazovni izdavači, koji obično naručuju stručnim nastavnicima da napišu materijal. DES i NCCA održavaju stalne kontakte sa Irskim udruženjem izdavača u obrazovanju u vezi sa novim razvojem. Međutim, ni Departman ni NCCA ne odobravaju udžbenike za upotrebu u školama.

*Nacionalni savet za specijalno obrazovanje (NCSE). Odeljenje za obrazovanje i veštine (DES)

Austrija

Nastavnici i školska zajednica imaju malo slobode u odabiru nastavnog materijala koji će se koristiti. Međutim, generalno, nadležni federalni ministar je odgovoran za propisivanje osnovnih materijala koje škola treba da ima za nastavne svrhe. Ovde su nastavni materijali ona pomagala koja služe da podrže ili olakšaju individualne nastavne zadatke i obezbede postizanje nastavnog ishoda. Sadržaj i oblik ovih nastavnih materijala moraju biti u skladu sa nastavnim planom i programom dotičnog školskog razreda i sa kompetencijama (obrazovnim standardima) koje treba davati dotični tip škole. Njihova nabavka mora biti ekonomski opravdana i moraju se koristiti na odgovarajući način. Pre nego što se bilo koji nastavni materijal (kao što su školski udžbenici, CD-ROM-ovi, DVD-ovi, mape i terapeutske nastavni materijali) proglasi pogodnim za upotrebu u učionici, mora se pribaviti stručni izveštaj. Izuzetak su lektire (književni tekstovi) i radni materijali (za pisanje, crtanje, merenje i za praktičnu nastavu).

Španija – iz zakona

Udžbenici i drugi nastavni materijali.

1. U vršenju pedagoške autonomije, didaktička koordinaciona tela javnih centara imaju obavezu da usvoje udžbenike i druge materijale koji će se koristiti u razvoju različitih nastava.
2. Za objavljivanje i usvajanje udžbenika i drugih materijala nije potrebno prethodno odobrenje prosvetne uprave. U svakom slučaju, oni bi trebalo da budu prilagođeni naučnoj strogosti koja odgovara uzrastu učenika i nastavnom planu i programu koji je odobrila svaka obrazovna uprava. Oni će takođe odražavati i podsticati poštovanje ustavnih principa, vrednosti, sloboda, prava i dužnosti, kao i principa i vrednosti sadržanih u ovom zakonu i u Organskom zakonu 1/2004 od 28. decembra o merama sveobuhvatne zaštite od Rodno zasnovano nasilje, kojem sve obrazovne aktivnosti moraju biti prilagođene.
3. Nadzor nad udžbenicima i drugim nastavnim materijalima je odgovornost obrazovne administracije i činiće deo redovnog procesa inspekcije koji sprovodi obrazovna uprava u pogledu ukupnosti elemenata koji integrišu proces nastave i učenja, poštovanje principa i vrednosti sadržanih u Ustavom već predviđenim ovim zakonom.

Portugalija

Kreiranje i izrada udžbenika je odgovornost autora, izdavača ili drugih institucija koje su pravno kvalifikovane za ovu svrhu, a sloboda tržišta i konkurencija u proizvodnji, uređivanju i distribuciji školskih udžbenika je u suštini odgovornost izdavača.

Država sprovedi procedure vrednovanja i sertifikacije udžbenika kako bi se obezbedio naučni, pedagoški i didaktički kvalitet. Ove procedure uključuju tela koja su prethodno akreditovana od strane Ministarstva prosvete i, kad god je potrebno, komisije za ocenjivanje, kao i nastavnike, kao deo obrazovnih koordinacionih tela i tela za usmeravanje škola ili školskih klastera.

Procedure evaluacije, sertifikacije i selekcije mogu se podeliti u dve faze:

Faza evaluacije i sertifikacije koju predvode tela koja su prethodno akreditovana od strane Ministarstva prosvete, kao što su visokoškolske ustanove (javne, privatne ili sa javnim priznanjem), njihova odeljenja i odeljenja, pod uslovom da imaju neophodnu pravnu sposobnost i karakter, zvanične nastavničke organizacije, naučna udruženja ili tela i komisije za ocenjivanje posebno uspostavljene u tu svrhu, kad god je to potrebno. Ova faza obezbeđuje sertifikaciju naučno-pedagoškog kvaliteta.

Faza procene i selekcije koju preduzimaju nastavnici u školama, fokusirajući se na prikladnost udžbenika za njihov obrazovni projekat.

Srednjoškolski udžbenici po pravilu važe šest godina i moraju odgovarati nastavnim planovima i programima predmeta na koje se odnose.

Turska

Školske udžbenike koji se koriste u toku nastave utvrđuje Ministarstvo narodne prosvete (Osnovni zakon o narodnom obrazovanju, član 55). Sve službene i privatne udžbenike za učenike osnovnih i srednjih škola utvrđuje Ministarstvo i dele se besplatno. Udžbenici, sredstva i kvalitet materijala, njihova priprema, analiza i vrednovanje i slična pitanja uređena su prema „Pravilniku o udžbenicima i obrazovnom materijalu“ („Službeni glasnik“, br. 31628 od 14.10.2021.).

Švedska

Ne postoji regulacija o nastavnim metodama, ali nastavni plan i program preporučuje učenje pristupom otkrivanja i trend je ka metodama koje su više usmerene na učenika, tematskoj i interdisciplinarnoj nastavi. Primer trenutnog trenda je da učenici sami biraju svoje zadatke i metode u okviru sopstvenog individualnog plana učenja. U nekim školama se koriste alternativne nastavne metode kao što su Montessori i Valdorf. Nastavni plan i program naglašava da je interakcija između različitih predmeta važna, ali ovaj propis nije detaljan. Učenici se mogu podučavati u grupama istog uzrasta ili kao grupama mešovitog uzrasta. Prema Zakonu o obrazovanju, nastavnici moraju biti odgovarajuće kvalifikovani da predaju svoje glavne predmete. Izuzeci se mogu napraviti ako kvalifikovano osoblje nije dostupno.

Na obaveznom nivou, nastavnici su slobodni da donose sopstvene odluke i izbor nastavnog materijala kao što su knjige, audio-vizuelni materijali, IKT itd. Ne postoji lista obaveznih materijala za lektiru.

Ne postoji autoritet koji izrađuje nastavne materijale za redovni sistem obaveznog školovanja, ali Nacionalna agencija za obrazovanje i škole sa posebnim potrebama (Specialpedagogiska skolmyndigheten) razvija i proizvodi nastavne materijale za obrazovanje sa posebnim potrebama, prvenstveno za učenike sa smetnjama u razvoju. Agencija takođe prilagođava proizvode redovnih komercijalnih izdavača kako bi studentima sa različitim oblicima smetnji u čitanju dala mogućnost da koriste materijale. Agencija je odgovorna za koordinaciju državne podrške nastavnim materijalima za obrazovanje sa posebnim potrebama.

Slovenija

Udžbenike odobrava Nacionalni stručni savet za opšte obrazovanje. Radne sveske ne podležu odobrenju.

Slovačka

Udžbenike za škole koje se obrazuju po važećem državnom obrazovnom programu obezbeđuje Ministarstvo prosvete, nauke, istraživanja i sporta Republike Slovačke. Škole su dužne da koriste udžbenike odobrene od strane Ministarstva prosvete, nauke, istraživanja i sporta Republike Slovačke. Izradu udžbenika obezbeđuje ministarstvo preko Nacionalnog instituta za obrazovanje u Slovačkoj – njegove strukovne organizacije pod direktnom kontrolom. Udžbenici se prave na osnovu plana izdavanja, prolaze kroz proces odobravanja i nalaze se u javno dostupnom registru udžbenika Ministarstva prosvete, nauke, istraživanja i sporta SR. Vršiti se redovno vrednovanje i inoviranje udžbenika. Udžbenike ocenjuju i nastavnici.

Rumunija

U rumunskom preduniverzitetskom obrazovanju, javne i privatne obrazovne ustanove koriste udžbenike odobrene od strane Ministarstva prosvete, koji su razrađeni i ocenjeni na osnovu školskog programa odobrenog od strane Ministarstva prosvete.

Izradu alternativnih udžbenika u preduniverzitetskim školama reguliše Ministarstvo prosvete na osnovu sopstvenih metodologija koje se odnose na ocenjivanje kvaliteta nacrtu udžbenika, nabavku udžbenika, kao i njihovo obezbeđenje i upravljanje.

S tim u vezi, Nacionalni centar za politike i vrednovanje u obrazovanju (NCPEE), telo podređeno Ministarstvu prosvete, je institucija odgovorna za organizovanje ocenjivanja (recenzije) nacrtu udžbenika i javnog tendera za njihovu nabavku.

Svi aspekti u vezi sa sadržajem udžbenika podležu evaluaciji koju organizuje NCPEE. Stvarnu evaluaciju sprovode timovi odabranih stručnjaka. Da bi nacrt udžbenika bio prihvaćen, mora da dobije najmanje 95 bodova maksimalnih 100 bodova, u zavisnosti od ispunjenosti seta kriterijuma kvaliteta.

Udžbenike odabrane nakon evaluacije i procesa nabavke odobrava Ministarstvo prosvete i njihove elektronske verzije se postavljaju na platformu za udžbenike Ministarstva prosvete kako bi obrazovne ustanove (škole, srednje škole) analizirale ponudu i naručile udžbenike po izboru. Na osnovu slobode profesionalne inicijative, nastavnici biraju i preporučuju učenicima one udžbenike, odobrene od Ministarstva prosvete, koji će se koristiti u nastavnom procesu.

Pored toga, obezbeđivanje udžbenika za obrazovanje na rumunskom jeziku i na jezicima manjina besplatno obezbeđuje Ministarstvo prosvete i učenicima i nastavnicima u javnim obrazovnim ustanovama. Ista odredba važi i za učenike i nastavnike obaveznog akreditovanog ili ovlašćenog privatnog obrazovanja.

Severna Makedonija

Udžbenici se izrađuju prema nastavnom planu i programu za odgovarajući razred i predmet i prema Konceptu udžbenika koji je predložio Zavod, a odobrava ga ministar prosvete u skladu sa Zakonom o udžbenicima za osnovno i srednje obrazovanje. Koncept za udžbenike definiše naučne i stručno-metodičke osnove udžbenika, razvojno-obrazovne funkcije, osnove motivacije i samoučenja, didaktičko-metodičke standarde za izbor i sistematizaciju sadržaja, dodatne tekstove, vizuelne priloge i jezičku podobnost prema uzrastu učenika i poštovanje jezika i kulture.

Samo jedan udžbenik je odobren za upotrebu u jednom nastavnom predmetu. Za nastavne predmete za koje su odobreni prilagođeni udžbenici iz inostranstva može se koristiti jedan udžbenik sa pripadajućim didaktičkim i radnim udžbenicima ako ga Ministarstvo prosvete i nauke nabavi na korišćenje u skladu sa zakonom. Udžbenici za učenike u državnim osnovnim školama su besplatni uz obavezu učenika da ih vrate u školu na kraju školske godine.

Poljska

Nastavnici mogu da izaberu da koriste ili ne koriste udžbenik, druge obrazovne resurse ili materijale za vežbanje u sprovođenju nastavnog plana i programa. Drugi obrazovni resursi zamenjuju ili dopunjuju udžbenik; to mogu biti, na primer, sadržaji preuzeti sa Interneta, kopirani ili kreirani od strane nastavnika za izvođenje nastave (slajd šou, prezentacije, beleške, odlomci iz literature itd.). Udžbenike za osnovno obrazovanje treba izabrati između onih koje za upotrebu u školi odobri ministar nadležan za školsko obrazovanje. Direktor škole godišnje objavljuje spisak udžbenika i/ili drugih obrazovnih sredstava i materijala za vežbanje koji će se koristiti u datoj školi od početka naredne školske godine.

Srednje obrazovanje i stručno obrazovanje

Nastavnici mogu izabrati udžbenik između udžbenika koje za upotrebu u školi odobri ministar nadležan za poslove školskog obrazovanja. Direktor škole objavljuje spisak udžbenika koji će se koristiti u datoj školi od početka naredne školske godine. Zakonodavstvo takođe omogućava nastavnicima da sprovode nastavne planove i programe koristeći obrazovne resurse / materijale koji

se ne smatraju udžbenicima u pravnom ili praktičnom smislu. Troškove udžbenika, uglavnom, snose učenici i njihovi roditelji (zakonski staratelji).

Norveška

Nastavni materijali se sastoje od udžbenika, IKT pomagala, zvuka i slika proizvedenih sa specifičnim ciljevima učenja. Ne postoje propisani udžbenici. Predmeti koji su prvobitno proizvedeni u druge svrhe, kao što su novinski članci, igrani filmovi ili književna dela, takođe se mogu koristiti kao materijal za učenje. U predmetima koji nisu norveški, nastavni materijali se mogu koristiti samo ako su istovremeno dostupni i na bokmolu i na ninorsku u isto vreme i po istoj ceni. U posebnim slučajevima Ministarstvo može napraviti izuzetke od ovog pravila

Nastavni materijali ne podležu vladinom pregledu, osim onih proizvedenih kroz šemu javnih grantova. Politika vlade u ovom slučaju je da nastavni materijali treba da prepoznaju univerzalni dizajn i raznoliku kulturnu pozadinu.

Holandija

Centar znanja za nastavne resurse (KCL), koji potpada pod Nacionalni institut za razvoj kurikuluma (SLO), pomaže školama da izaberu nastavne materijale pružajući pregled svih udžbenika i nastavnih materijala dostupnih za osnovno obrazovanje.

Crna Gora

Priprema rukopisa udžbenika vrši se po utvrđenom postupku. Svaki rukopis udžbenika zahteva stručnu ocenu (recenzija). Članovi recenzentske komisije biraju se sa Liste recenzenata koju usvaja Nacionalni savet za obrazovanje.

Luksemburg

Prema pismu ministarstva o izboru nastavnog materijala (Circulaire ministerielle du 22 juin 2011 relative au choix du matériel didactique à utiliser par les écoles), Ministarstvo prosvete uspostavlja katalog preporučenih školskih priručnika. Ovaj katalog navodi sve priručnike koje uređuje ministarstvo, a preporučuje ih nacionalna školska komisija (commission scolaire nationale) i nastavna komisija velikog vojvode (commission grand-ducale d'instruction).

Svaki pedagoški tim treba da donese zajedničku odluku o materijalu koji će se koristiti u nastavi svog ciklusa. Pedagoški timovi mogu ili da rade sa nastavnim materijalom koji je preporučilo Ministarstvo prosvete ili da biraju drugi nastavni materijal koji odgovara okviru nastavnog plana i programa (plan d'études) i koji je odobrila školska komisija (comité d'école).

Lihtenštajn

U izboru nastavnog materijala nastavnici i škole se oslanjaju na listu odobrenih nastavnih materijala koju priprema Zavod za obrazovanje. Pošto će neka deca iz Lihtenštajna kasnije preći u švajcarske škole, Kancelarija za obrazovanje se uveliko orijentiše na švajcarske modele u izboru nastavnog materijala. Većina udžbenika se nabavlja od švajcarskih izdavača školskih udžbenika. Materijali koji se odnose na lokalne informacije (istorija, građanstvo itd.) razvijaju se regionalno. Na osnovu nastavnog plana i programa, javne škole mogu nabaviti i koristiti dopunski materijal u okviru svog budžeta. Osim toga, nastavnici imaju slobodan izbor u pogledu nastavnog materijala (Zakon o školama, član 12).

Italija

Nastavnici biraju udžbenike i druge nastavne materijale za svoje časove i svoj izbor predaju nastavničkom veću koji ga formalno odobrava. Ova formalna procedura nije obavezna za škole i nastavnike. Udžbenici mogu biti u digitalnoj ili mešovitoj verziji (mešovita verzija se podrazumeva ili papirna ili papirna i digitalna verzija), svi sa integrativnim digitalnim sadržajima. Ministarstvo je takođe opisalo tehničko-tehnološke karakteristike za sve različite verzije udžbenika (DM 781/2013). U svakom slučaju, udžbenici i druga nastavna sredstva moraju biti u skladu sa nastavnim planom i programom i sa trogodišnjim planom obrazovne ponude škole (PTOF).

Mađarska

Prosvetna uprava sačinjava zvaničnu listu udžbenika i priručnika za nastavnike za datu školsku godinu i dostavlja je ministru najmanje trideset dana pre isteka roka za objavljivanje na internet stranici Ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja.

Prosvetna uprava je nadležna za proces odobravanja udžbenika, što je regulisano Uredbom Vlade 121/2013 i Uredbom Vlade 501/2013 (KSII.29).

Grčka

Odabir i odobravanje materijala na centralnom nivou vrši Ministarstvo prosvete i vera (proizvodi ih Institut za obrazovnu politiku).

Nemačka

Zadatak nastavničkog veća je da odabere udžbenike sa redovno objavljivanih lista udžbenika koje u pojedinim pokrajinama odobrava ministarstvo nadležno za školsko obrazovanje.

Čim se završi novi nastavni plan i program ili obrazovni plan i konačno ili preliminarno uvede u škole, instituti za stručno usavršavanje za nastavničko zvanje koje održavaju Ministarstva prosvete i kulture zaduženi su za obuku nastavnika za rad s tim. Izdavači udžbenika takođe kreću u reviziju ili potpuno novo izdanje svojih naslova.

Finska

Materijale za učenje uglavnom proizvode komercijalni izdavači. EDUFI proizvodi materijale sa malim tiražom i za manjinske grupe. Nema inspekcije materijala za učenje. O materijalu i udžbenicima koji se koriste odlučuju škole i nastavnici.

Provajderi obrazovanja nabavljaju sav potreban materijal za učenje. Udžbenici i drugi materijali su besplatni za učenike. Nastavnici i pružaoci obrazovanja mogu da koriste nacionalnu veb stranicu Edu.fi koju ažurira EDUFI. Veb stranica sadrži informacije i podršku za nastavu, kao što je materijal za učenje na mreži.

Češka

Ne postoje posebni zahtevi za nastavna sredstva, koja ipak moraju biti adekvatna potrebama učenika. O korišćenju udžbenika i nastavnih tekstova odlučuje direktor škole. Ministarstvo prosvete, omladine i sporta u svom Biltenu, kao i na internet stranici, objavljuje Spisak udžbenika i nastavnih tekstova odobrenih klauzulom o odobrenju na osnovu ocene da li su u skladu sa ciljevima obrazovanja utvrđenim Zakonom o obrazovanju i vaspitanju, u Okvirnim obrazovnim programima i zakonskim propisima, (prema Direktivi o procedurama i uslovima za dodelu povlačenja odobrenja za

udžbenike i studijske tekstove). Škole mogu koristiti i druge udžbenike i nastavne tekstove osim ako nisu u suprotnosti sa ovim obrazovnim ciljevima. Učenicima se obezbeđuju besplatni udžbenici i nastavni tekstovi sadržani u spisku udžbenika, a učenici prve godine osnovnog obrazovanja i deca uključena u pripremnu nastavu nisu dužni da ih vraćaju. Učenici prve godine i deca smeštena u priprema odeljenja dobijaju besplatna osnovna nastavna sredstva u vrednosti od 200 CZK (7 EUR; 27.407 EUR/CZK – 26. maj 2015.).

Hrvatska

Udžbenici i pripadajući dodatni nastavni materijal koji je odobrilo ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja, u skladu sa odredbama Zakona o udžbenicima u osnovnoj i srednjoj školi („Službeni glasnik“, br. 27/2010, 55/2011, 101/2013), koriste se u osnovnim školama kao podrška u ostvarivanju obrazovnih ciljeva, metoda i oblika. Standardi koje moraju da ispunjavaju udžbenici i dodatni nastavni materijal propisani su standardom udžbenika koji utvrđuje naučne, pedagoške, psihološke, didaktičko-metodičke, etičke, jezičke, vizuelne i grafičke i tehničke uslove za udžbenike i dopunsko nastavno gradivo, kao vrsta i oblik, odnosno oblici u kojima se mogu objavljivati udžbenici i dodatni nastavni materijal (štampano izdanje, elektronsko izdanje ili višeformni materijal).

Bugarska

Udžbenike odobrava ministar prosvete i nauke po utvrđenom postupku koji se sastoji od sledećih koraka:

- najavljuje se novi udžbenički postupak;
- svi izdavači udžbenika, koji su zainteresovani da im se udžbenici odobre, prijavljuju i dostavljaju primerke svojih udžbenika;
- svi dostavljeni udžbenici ocenjuju i ocenjuju stručnjaci po utvrđenim kriterijumima;
- svi udžbenici koji ispunjavaju uslove navedene u odgovarajućem UIO i nastavnom planu i programu se šalju širom zemlje svim nastavnicima;
- nastavnici rangiraju sve udžbenike;
- prva tri odobrava ministar prosvete i nauke. Od tada, svaka škola ili nastavnik može slobodno da izabere jedan od tri već odobrena udžbenika. Što se tiče dodatnih materijala, nema ograničenja i nastavnici mogu da koriste bilo koji, sve dok smatraju da je prikladan i koristan za učenike.

Pored prethodnog perioda, treba napomenuti:

Ministar prosvete i nauke za svaku školsku godinu potvrđuje spisak saznajnih knjiga, udžbenika i pribora za učenje koji se mogu koristiti u sistemu predškolskog i školskog obrazovanja. Saznajne knjige i udžbenici koji nisu uvršteni u spisak neće se koristiti u sistemu predškolskog i školskog obrazovanja.

Belgija – nemačko govorno područje

Udžbenici su pedagoška pomagala u svim školama i takođe su dragoceno sredstvo za jezičko obrazovanje učenika. Ne postoje centralne smernice: korišćenje i nabavka udžbenika se zasniva na odluci škole ili školskih odbora. Po pravilu, škole samostalno odlučuju koji će udžbenici za koje predmete/predmete biti kupljeni, koji se potom stavljaju na raspolaganje učenicima besplatno.

Belgija - francusko govorno područje

Odluka o tome da li će se udžbenik koristiti ili ne, kao i njegov izbor, prepušteni su nahođenju nastavnika ili kontrolnog organa. Upotreba udžbenika nije mnogo rasprostranjena, posebno za naučne i matematičke discipline. Udžbenik ili komplet udžbenika može se jednom godišnje dostaviti Upravnom odboru radi dobijanja saglasnosti za usaglašenost.

Austria

The teachers and the school community have some leeway in selecting the **teaching materials** to be used. In general, however, the competent [Federal Minister](#) is responsible for decreeing the basic materials a school should have for teaching purposes. Here, teaching materials are those aids that serve to support or facilitate individual teaching tasks and ensure that the teaching outcome is achieved. The content and form of these teaching materials must be in line with the curriculum of the respective school grade and with the competences (education standards) to be imparted by the respective school type. Their acquisition must be economically justifiable and they must be used appropriately. Before any teaching materials (such as school textbooks, CD-ROMs, DVDs, maps and therapeutic teaching materials) are declared suitable for use in the classroom, an expert report must be obtained. Exceptions are reading materials (literary texts) and working materials (for writing, drawing, measuring and for practical classes).

Spain

Textbooks and other curriculum materials.

1. In the exercise of pedagogical autonomy, it is incumbent upon the didactic coordination bodies of the public centers to adopt the textbooks and other materials to be used in the development of the various teachings.
2. The publication and adoption of textbooks and other materials shall not require the prior authorization of the educational Administration. In any case, these should be adapted to the scientific rigor appropriate to the ages of the pupils and to the curriculum approved by each educational Administration. They shall likewise reflect and encourage respect for constitutional principles, values, freedoms, rights and duties, as well as for the principles and values collected in the present Law and in Organic Law 1/2004, of 28 December, of Measures of Comprehensive Protection against Gender-based Violence, to which all educational activity has to be adapted.
3. The supervision of textbooks and other curriculum materials is the responsibility of educational administrations and shall constitute part of the ordinary inspection process exercised by the educational administration on the totality of elements integrating the teaching and learning process the respect for the principles and values contained in the Constitution already provided for in the present law.

Portugal

The creation and production of textbooks is the responsibility of the authors, publishers or other institutions legally qualified for this purpose, with market freedom and competition in the production, editing and distribution of school textbooks is essentially the responsibility of publishers.

state to implement textbook evaluation and certification procedures to ensure scientific, pedagogical and didactic quality. These procedures involve bodies previously accredited by the ME

and, whenever necessary, evaluation committees, as well as teachers, as part of the educational coordination and guidance bodies of schools or school clusters.

The evaluation, certification and selection procedures can be divided into two stages:

An evaluation and certification phase headed by bodies previously accredited by the ME, such as higher education institutions (public, private or with public recognition), their divisions and departments, provided they have the necessary legal capacity and character, official teacher organisations, scientific associations or bodies and evaluation committees specifically set up for the purpose, whenever necessary. This phase provides certification of scientific-pedagogic quality.

An assessment and selection stage undertaken by teachers in schools, focussing on the suitability of the textbooks for their education project.

As a rule, secondary school textbooks are valid for six years and must match the syllabi of the subjects to which they refer.

Turkey (Türkiye)

School textbooks to be used during education are determined by the Ministry of National Education (National Education Basic Law, Article 55). All official and private elementary and middle school students' textbooks are determined by the Ministry and are distributed free. Textbooks, tools and quality of materials, their preparation, analysis and evaluation and similar issues are regulated according to the "Regulation on Textbooks and Educational Materials" (Official Gazette No. 31628 dated 14 October 2021).

Sweden

There is no regulation on teaching methods, but the curriculum recommends learning by discovery approaches and the trend is towards more pupil-centred methods, topic-based and interdisciplinary teaching. An example of the current trend is that pupils choose their own tasks and methods within their own individual study plan. In some schools alternative teaching methods such as Montessori and Waldorf are used. The curriculum underlines that interaction between different subjects is important but this regulation is not detailed. Pupils may be taught in groups of the same age or as mixed-age groups. Under the Education Act teachers must be properly qualified to teach their main subjects. Exceptions can be made if qualified staff is not available.

At compulsory level the teachers are free to make their own decisions and choices of teaching material such as books, audio-visual materials, ICT etc. There is no list of compulsory reading materials.

There is no authority that makes teaching material for the regular compulsory school system, but the National Agency for Special Needs Education and Schools ([Specialpedagogiska skolmyndigheten](#)) develops and produces special needs education teaching materials, primarily for pupils with disabilities. The agency also adapts regular commercial publishers' products to give students with different forms of reading disabilities the possibility to use the materials. The agency has the responsibility for coordinating state support to teaching materials for Special Needs Education.

Slovenia

Textbooks are approved by the [National Expert Council for General Education](#). Workbook are not subject to approval.

Slovakia

Textbooks for schools providing education according to the valid state educational programme are provided by the [Ministry of Education, Science, Research and Sport of the Slovak Republic](#). Schools are obliged to use textbooks approved by the Ministry of Education, Science, Research and Sport of the Slovak Republic. Creation of textbooks is provided by the ministry through the The [National Institute for Education in Slovak Republic](#) – its directly controlled professional organisation. Textbooks are created based on the publication plan, they undergo the approval process and they are listed in the publicly accessible textbook register of the Ministry of Education, Science, Research and Sport of the SR. Regular evaluation and innovation of textbooks are carried out. The textbooks are also evaluated by teachers.

Romania

In the Romanian pre-university education, public and private educational establishments use the textbooks approved by the Ministry of Education, which have been elaborated and evaluated based on the school syllabi approved by the Ministry of Education.

The elaboration of alternative textbooks in the pre-university is regulated by the Ministry of Education based on its own methodologies concerning the quality evaluation of the draft school textbook, the procurement of the school textbooks, as well as their provision and management, respectively.

In this respect, the National Centre for Policies and Evaluation in Education (NCPEE), a body subordinated to the Ministry of Education, is the institution responsible with organizing the evaluation (review) of the draft school textbooks and with the open tender for the procurement of school text books.

All aspects related to the content of school textbooks are subject to the evaluation organized by the NCPEE. The actual evaluation is carried out by teams of selected experts. A draft school textbook in order to be accepted, must get at least 95 point out the maximum 100 points, depending on the compliance with a set of quality criteria.

The school textbooks selected following the evaluation and the procurement process are approved by the Ministry of Education and their electronic versions are uploaded on the Ministry of Education's schools textbooks platform in order for the educational establishments (schools, high schools) to analyse the offer and order the school textbooks of their choice. Based on professional initiative freedom, teachers select and recommend pupils those school textbooks, approved by the Ministry of Education, which will be used in the teaching process.

In addition, the provision of textbooks for education in Romanian language and in the languages of minorities is provided free of charge by the Ministry of Education to both pupils and teachers in the public educational establishments. The same provision applies to the pupils.

North Macedonia

The textbooks are developed according to the curriculum for the respective grade and subject and according to the Concept for textbooks which the Bureau proposed and is approved by the Minister of education as stipulated in the Law on textbooks for primary and secondary education. The concept for textbooks defines the scientific and expert methodological foundations of the textbook, the developmental educational functions, the basics of motivation and self-learning, didactical and methodical standards for selection and systematization of content, additional texts, visual

attachments, and language suitability according to students' age and respecting the language and culture.

Only one textbook is approved for use in one teaching subject. For teaching subjects for which adapted textbooks from abroad are approved, one textbook with associated didactic and working textbooks can be used if the Ministry of Education and Science procures it for usage in accordance with the law. Textbooks for students in public primary schools are free with an obligation to students to return it to school at the end of the school year.

Poland

Teachers may **choose to use or not to use a textbook, other educational resources or exercise materials in implementing the curriculum**. Other educational resources replace or supplement a textbook; these could be, for example, contents downloaded from the Internet, copied or created by the teacher to conduct classes (slide shows, presentations, notes, excerpts from literature, etc.). Textbooks for primary education should be chosen from among those approved for the use at school by the minister responsible for school education. The school head publishes annually the list of textbooks and / or other educational resources and exercise materials to be used in a given school from the beginning of the next school year.

Secondary edu and VET

Teachers may choose a textbook from among the **textbooks** approved for the use at school by the minister responsible for school education. The school head publishes a list of textbooks to be used at a given school from the beginning of the next school year. The legislation also allows teachers to implement curricula using educational resources / materials which are not considered textbooks in legal or practical terms. Costs of textbooks are, in general, covered by students and their parents (legal guardians).

Norway

Teaching materials comprise textbooks, ICT-related aids, sound and images produced with specific learning objectives in view. There are no prescribed textbooks. Items originally produced for other purposes, such as newspaper articles, feature films or literary works, can also be used as learning material. In subjects other than Norwegian, teaching materials may only be used when they are simultaneously available in both Bokmål and Nynorsk at the same time and at the same price. In special cases the Ministry may make exceptions from this rule

Teaching materials are not subject to government overview with the exception of those produced through the public grant scheme. Government policy in this case is that teaching materials should recognise universal design and diverse cultural backgrounds.

Netherlands

The Knowledge Centre for Teaching Resources (KCL), which falls under the National Institute for Curriculum Development ([SLO](#)), helps schools select teaching materials by providing an overview of all the textbooks and teaching materials available for **primary** education.

Montenegro

The preparation of manuscripts of textbooks is carried out according to the established procedure. Each manuscript of the textbook requires professional assessment (review). Members of the review panel are selected from the List of Reviewers, adopted by the National Council for Education.

Luxemburg

According to a ministerial letter on the choice of teaching material (*Circulaire ministérielle du 22 juin 2011 relative au choix du matériel didactique à utiliser par les écoles*), a catalogue of recommended school manuals is established by the ministry of Education. This catalogue lists all manuals which are edited by the ministry, recommended by the national school commission (*commission scolaire nationale*) and the grand-ducal teaching commission (*commission grand-ducale d'instruction*).

Each pedagogical team has to take a **joint decision** for the material to be used in the classes of their cycle. Pedagogical teams may either work with teaching material which is recommended by the ministry of Education or choose other teaching material which corresponds to the curriculum framework ([*plan d'études*](#)) and which has been approved by the school committee (*comité d'école*).

Lichtenstein

In their choice of teaching material the teachers and schools rely on a list of approved teaching materials prepared by the Education Office. Because some Liechtenstein children will later transfer to Swiss schools, the Education Office orients itself heavily to Swiss models in its choice of teaching materials. Most of the textbooks are procured from Swiss school textbook publishers. Materials which relate to local information (history, civics etc.) are developed regionally. Based on the syllabus, the public schools can acquire and use supplementary material within their budget. Beyond this, teachers have a free choice as to which teaching materials they use ([School Law](#), Art. 12).

Italy

Teachers choose the textbooks and other teaching materials for their classes and submit their choice to the teachers' assembly that formally approves it. This formal procedure is not mandatory for schools and teachers. Textbooks can be in digital or mixed version (mixed version is meant as either paper version or paper and digital version), all with integrative digital contents. The Ministry has also described the technical and technological characteristics for all the different versions of textbooks (DM 781/2013). In any case, textbooks and other teaching tools must be consistent with the curriculum and with the three-year educational offer plan of the school (PTOF).

Hungary

The [Educational Authority](#) draws up an official list of textbooks and teacher manuals for a given school year and sends it to the Minister at least thirty days before the deadline of ordering for publication on the website of the Ministry responsible for education. The school textbook order, with the agreement of the maintainer, is placed by the school head based on the opinion of the professional working community.

The Educational Authority is in charge of the textbook procedure, which is regulated by Government Decree 121/2013 and Government Decree 501/2013 (XII.29).

Greece

The selection and approval of the material is conducted at central level by the Ministry of Education and Religious Affairs (they are designed by the Institute of Educational Policy).

Germany

It is the task of the teachers' conference to select textbooks from the regularly published lists of textbooks which are, in some of the Länder, approved by the Ministry responsible for school education.

As soon as a new curriculum or education plan has been completed and is introduced on a definitive or preliminary basis at schools, the in-service training institutes for the teaching profession maintained by the Ministries of Education and Cultural Affairs are charged with training teachers to work with it. Textbook publishers also embark on a revision or completely new edition of their titles.

Finland

Learning materials are mostly produced by commercial publishers. EDUFI produces materials with a small circulation and for minority groups. There is no inspection of learning materials. The schools and teachers themselves decide on the material and textbooks used.

The education providers acquire all the learning materials needed. Textbooks and other materials are free for the pupils. Teachers and education providers may utilise a national website Edu.fi that is updated by EDUFI. The website contains information and support for teaching, such as online learning material.

Czech Republic

There are no specific requirements as to **teaching aids**, which must however be adequate to the needs of pupils. A school head decides on the use of **textbooks and teaching texts**. The Ministry of Education, Youth and Sports publishes in its Bulletin as well as at the website the List of textbooks and teaching texts approved by an approval clause on the basis of an assessment as to whether these comply with educational objectives stipulated in the Education Act, in the Framework Education Programmes and legal regulations, (according to the Directive to Procedures and Conditions Set for Awarding Withdrawing of Approvals of Textbooks and Study Texts). Schools may also use other textbooks and teaching texts unless these are contrary to these educational objectives. Pupils are provided with free textbooks and teaching texts contained in the list of textbooks, and pupils of the first year of basic education and children included in preparatory classes are not required to return them. Pupils in the first year and children placed in preparatory classes are provided with free basic teaching aids to the value of CZK 200 (EUR 7; EUR/CZK 27.407 – 26 May 2015).

Croatia

Textbooks and corresponding additional teaching material approved by the ministry responsible for education, pursuant to the provisions of the Act on Textbooks in Primary and Secondary Schools (Official Gazette 27/2010, 55/2011, 101/2013), are used in primary schools as a support in the realization of educational goals, methods and forms. The standards that must be met by textbooks and additional teaching material are prescribed by the textbook standard which determines scientific, pedagogical, psychological, didactical and methodological, ethical, linguistic, visual and graphical, and technical requirements for textbooks and additional teaching material, as a type and

form, or forms in which textbooks and additional teaching material can be published (printed edition, electronic edition or multiform material).

Bulgaria

Textbooks are approved by the Minister of Education and Science after a fixed procedure comprised of the following steps:

- a new textbook procedure is announced;
- all textbook publishers, who are interested in having their textbook(s) approved, apply and submit copies of their textbooks;
- all textbooks submitted are assessed and evaluated by experts using fixed criteria;
- all textbooks which meet the requirements stated in the corresponding SER and syllabus are sent out throughout the country to all teachers;
- teachers rank all textbooks;
- the first three are approved by the Minister of Education and Science. From there on, every school or *teacher is free* to choose one of the three already approved textbooks. As for supplementary materials, there is no restriction and teachers can use any, as long as they find them suitable and useful for the students.

In addition to the previous period, it should be noted:

For every school year the Minister of Education and Science shall confirm a list of the cognitive books, textbooks and learning kits, which may be used in the system of the preschool and school education. The cognitive books and textbooks, which are not included in the list shall not be used in the system of the preschool and school education.

Belgium - German-Speaking Community

Textbooks are pedagogical aids in all schools and are also a valuable tool for the language education of pupils. There are no central guidelines: The use and purchase of textbooks is based on a decision made by the school or school boards. As a rule, the schools decide autonomously which textbooks are to be purchased for which subjects/subjects, which are then made available to the pupils free of charge.

Belgium - French Community

The decision of whether or not to use a textbook, and its choice, are left to the teachers' or the controlling authority's discretion. The use of textbooks is not very widespread, in particular for scientific and mathematical disciplines. A textbook or set of textbooks may be submitted once a year to the Steering Committee with a view to gaining conformity approval.